

45/2013. (X. 14.) NGM rendelettel módosított, 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet az ipari alpintechnikai tevékenység biztonsági szabályzatáról

(A 45/2013. (X. 14.) NGM rendelet módosításait piros színnel lettek kiemelve)

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, (a továbbiakban: Mvt.) 15. §-ának a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – e rendelet 1. §-a (2) bekezdésének rendelkezései vonatkozásában tekintettel az Mvt. 9. § (3) bekezdésében foglalt felhatalmazásra is – az egészségügyi, szociális és családügyi miniszterrel egyetértésben a következőket rendelem el:

A rendelet hatálya

1. §

(1) A rendeletet az Mvt. 87. §-ának 9. pontja szerinti, szervezett munkavégzés keretében folytatott ipari alpintechnikai tevékenységre (a továbbiakban: alpintechnika) kell alkalmazni.

(2) Ha az alpintechnika alkalmazására az emberek életét, egészségét, a vagyonbiztonságot vagy a természeti környezetet közvetlenül fenyegető veszély miatt (pl. életmentés, katasztrófa-elhárítás) kerül sor, akkor a rendelet 4. §-ának (3) bekezdésében, 5. §-ának (1) bekezdésében, 11. §-ának (1) és (3)-(5) bekezdéseiben, illetve - az egyéni védőeszközök kivételével - a 12. §-ának (1) bekezdésében meghatározott követelményeket e rendkívüli munkavégzés körülményei eseteire nem kell alkalmazni. E bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni akkor is, ha az e rendelet előírásai szerint megkezdett alpintechnikai tevékenység végrehajtása során olyan elháríthatatlan ok következik be, mely e meghatározott rendkívüli munkavégzés körülményeit idézi elő.

(3) A 9. § hatálya a más részére szolgáltatásként nyújtott munkavégzés során alpintechnikát alkalmazó valamennyi jogi személyre, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságra, egyéni vállalkozóra és magánszemélyre kiterjed.

Értelmező rendelkezések

2. §

E rendelet alkalmazásában

1. Alrendszer: a lezuhanásgátló rendszer részét képező elemek, illetve részegységek együttese.
2. Csatlakozó: a lezuhanásgátló rendszer eleme vagy részegysége, amely lehet karabiner (zárapoc) és horog (kampó).
3. Dinamikus kötél: olyan körszövött kötél, amelynek nyúlása 10%, vagy annál nagyobb, ezáltal csökkenteni képes a munkavállaló zuhanása során fellépő erőhatást.
4. Előlmászás: az alpintechnika előkészítő része, amelynek során az e tevékenységre kiképzett előlmászó köztes biztosítási pontokat helyez el, miközben egy független rögzítési ponton kikötött másik munkavállaló dinamikus vagy erre a célra alkalmas félstatikus kötéllel biztosítja.
5. Energiaelnyelő: a lezuhanásgátló rendszer azon része, amely a zuhanás során keletkező energia egy részének elnyelésével a zuhanás hatását az emberi szervezet számára elviselhető mértékűre csökkenti.
6. Ereszkedő eszköz: a testheverezethez csatlakoztatott fékező eszköz, amelynek használatával a függőleges irányban lefelé történő ereszkedés sebessége csökkenthető.
7. Esési tényező: a zuhanó test felfogásakor az esési magasság és a zuhanás megállításában résztvevő kiengedett kötél hosszának a hányadosa, ahol a kiengedett kötél hossza az a távolság, amelyet a mászó munkavállaló a zuhanás bekövetkeztéig a biztosítási ponttól megtett. Az esési tényező értéke akkor a legnagyobb (2-es értékű), ha a zuhanás hossza kétszer akkora, mint a biztosításban kiengedett kötél hossza.

Esési tényező = esési magasság (az esés hossza) / a kiengedett kötél hossza

- a) A kiengedett kötél hossza az a távolság, amelyet a mászó munkavállaló a zuhanás bekövetkeztéig a biztosítási ponttól megtett.
- b) A különböző esési tényezők hatása eltérő. Az esési tényező értéke 0–2-ig terjedhet.
- c) Ha az esési tényező kisebb, mint 1, akkor ún. puha esés következik be. Ha az esési tényező nagyobb mint 1, akkor ún. kemény esés következik be. A kemény esést meg kell előzni.

d) Az esési tényező értéke akkor maximális (2), ha a zuhanás hossza kétszer akkora, mint a kiengedett kötélhossz (ez elméletileg a legnagyobb lehetséges zuhanás). Ez az esés előmászás során fordulhat elő, ha azt feltételezzük, hogy az előmászó munkavállaló egyetlen köztes rögzítési pontot sem helyezett el. Az előmászás során a köztes biztosítások sűrítésével meg kell akadályozni a biztosító munkavállaló vonaláig történő visszazuhanást, illetőleg a földről történő biztosításkor a földre való esést.

8. Ipari alpintechikai tevékenység (alpintechika): a munkafeladat elvégzésének érdekében, nem állandóan és megszakításokkal folytatott olyan munkavégzés, ahol a 2 méter szintkülönbséget meghaladó ideiglenes munkahely megközelítése, az ott-tartózkodás, a munkafeladat végrehajtása és a munkahely elhagyása egyéni védőeszközök és meghatározott felszerelések összehangolt és egyidejű igénybevételével (alpintechikai módszerrel) történik.

9. Lezuhanásgátló rendszer: az egyéni védőeszközöknek a magasból való lezuhanás megakadályozására szolgáló olyan együttese, amely legalább egy teljes testhevederzetből és egy kapcsolódó alrendszerből áll.

10. Kötélszák: a kötéltárolására, szállítására és védelmére szolgáló felszerelés, amely egyben a munkavégzés során a használatban nem lévő kötélrész védelmére is használható.

11. Köztes szerkezeti rögzítő: olyan szerkezeti rögzítés, amely kiegészítő jelleggel a szélső szerkezeti rögzítések közötti rögzítésre szolgál.

12. Mászógépet: olyan mechanikus szerkezet, amely terhelés alatt az egyik irányban zár, a másik irányba szabadon csúszik úgy, hogy e közben a záróelemével meggátolja annak a kötélnak a kicsúszását, amelyre fel van szerelve. A mászógép rendelkezik egy legalább 13 milliméter átmérőjű nyílással (lyukkal) a karabiner vagy gyűrű csatlakozására.

13. **Megtartási rántás: a zuhanás megállításakor a testet érő, a kötél típusra a gyártó által kN-ban megadott érték. A megtartási rántás mértéke függ az eséstényezőtől, a test súlyától és a kötélnél elnyelő képességétől.**

14. *Mobil rögzítési pont:* Az a kiegészítő, elmozdítható elem a rögzítő kötélen vagy a rögzítő sínen, amelyhez az egyéni védőeszközt lehet csatlakoztatni.

15. *Munkafeladat:* az a munkatevékenység, amelyet 2 métert meghaladó szintkülönbség áthidalásával kell elvégezni és végrehajtásához az alpintechikai módszer alkalmazására van szükség.

16. **Részegység: Az alpintechikához használt felszerelés tartósan egymáshoz rögzített alapelemeinek együttese.**

17. *Rögzítési pont:* az az elem, amelyhez csatlakoztatni lehet az egyéni védőeszközt a rögzítő eszköz felszerelése után.

18. *Rögzítő eszköz:* elem, elemek, illetve tartozékok sorozata, amely egy vagy több rögzítési pontot foglal magában.

19. **Rögzítő kötélnél:** a szerkezeti rögzítések közötti kötélnél, amelyhez az egyéni védőeszközt lehet csatlakoztatni.

20. **Statikus kötélnél:** olyan körszövött kötélnél, amelynek nyúlása 5% vagy annál kisebb.

21. **Szerkezeti rögzítő:** egy szerkezethez olyan módon rögzített elem vagy elemek, amelyről több személyt lehet biztosítani oly módon, hogy a teherbírása alkalmas egy előmászó 2-es értékű esési tényezőjű zuhanásának a megtartására is.

A1 osztály: azok a szerkezeti rögzítések, amelyeket függőleges, vízszintes és ferde felületekre lehet rögzíteni (pl. falak, oszlopok, gerendák).

A2 osztály: azok a szerkezeti rögzítések, amelyeket ferdetetőkre lehet rögzíteni.

B osztály: az ideiglenes vagy hordozható rögzítő eszközök.

C osztály: azok a rögzítő eszközök, amelyek a vízszintestől $i5^\circ$ -nál nem nagyobb mértékben eltérő dinamikus kötélnél ellátottak.

D osztály: azok a rögzítő eszközök, amelyek vízszintes merev rögzítő sínként működnek.

E osztály: azok a rögzítő eszközök, amelyek nehezsúlyal működnek és a vízszintestől 5° -nál nem nagyobb mértékben eltérő felületen alkalmazhatók.

22. **Szélső szerkezeti rögzítő eszköz:** olyan szerkezeti rögzítő eszköz, amely egy rögzítő kötélnél mindkét végének rögzítésére szolgál.

23. **Szélsőséges időjárási viszonyok:** a heves esőzés, hóvihár, az ónos eső, a jégeső, a porvihár, a köd, az erős zúzmaraképződés, a szélvihár, a zivatar és a villámlás.

24. **Teljes testhevederzet:** egyéni védőeszköz, amely hevederből, szerelvényekből, csatokból és más elemekből áll, és alkalmas a munkavállaló teljes testének rögzítésére és megfogására a zuhanás alatt és a zuhanás megállítását követően.

en, a zuhanás megállításkor fellépő erők elosztására a testfelületen, valamint a test függőleges vagy ahhoz közeli helyzetben tartására.

25. *Vezérelt típusú lezuhanásgátló*: olyan önzáró képességgel és vezérlési lehetőséggel rendelkező szerkezet (lezuhanásgátló), amely a felfelé vagy lefelé történő helyzetváltoztatáshoz nem igényel kézi beavatkozást, a munkavállalóval összekapcsolva mozog a rögzített vezeték mentén és a zuhanás bekövetkezésekor automatikusan zár a rögzített vezetékre.

26. *Visszahúzzható típusú lezuhanásgátló*: olyan önzáró szerkezet (lezuhanásgátló), amely önműködően feszíti és húzza vissza a rögzítő kötelet (hevedert).

27. *Zivatar és villámlás*: leggyakrabban heves záporosóval, jégesóval kísért, esetenként erős szellőkéseket tartalmazó olyan időjárási esemény, amikor a felhők villamos feltöltődése miatt felhő-felhő, illetve felhő-föld irányú villámkisülések keletkeznek és a villámok keletkezése, illetve az azokat kísérő dörgések kezdete között 20 másodpercnél rövidebb idő telik el, azaz a vihar frontja 7 kilométernél közelebb van.

28. *Félstatikus kötél*: olyan 5%-nál nagyobb, de 10%-nál kisebb nyúlású körszövött kötél, amely alkalmas a munkavállaló statikus vagy dinamikus terhelésének megtartására.

29. *Karabiner*: véletlenszerű kinyílás ellen önzáródó elemmel ellátott, vagy kézzel zárható csatlakozó, amely gyorsan oldható kapcsolatot biztosít a különböző eszközök között.

Általános munkabiztonsági szabályok

3. §

(1) *Alpintechnika csak akkor kezdhető meg, illetve folytatható, ha az megfelel az e rendeletben, valamint az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzésre vonatkozó egyéb jogszabályokban meghatározott előírásoknak.*

(2) *Az alpintechnika és annak munkaterülete az Mvt. szerinti veszélyes technológiának, illetve munkahelynek minősül, amelynek üzemeltetésére az Mvt.-ben foglaltakat kell alkalmazni.*

(3) *Az alpintechnika csak olyan munkafeladat végrehajtása érdekében alkalmazható, amely két métert meghaladó szintkülönbség áthidalását igényli és a kiépíthető állványzat, vagy más műszaki megoldás ráfordítási igénye nem áll arányban a munkafeladattal.*

A munkáltató alapvető munkavédelmi kötelezettségei

4. §

(1) *A munkáltató alapvető kötelezettsége, hogy az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés céljából műszaki, illetve szervezési intézkedésekkel az alpintechnika alkalmazásakor a munkavállaló(k) lezuhanását megelőzze, illetve az esetleges lezuhanás hatását csökkentse.*

(2) *A munkáltató köteles az alpintechnika módszerét minden új munkahely esetében a munka megkezdése előtt e rendelet előírásai és az elvégzett kockázatértékelés alapján írásban meghatározni, különös tekintettel a munkahely és annak munkaterülete, illetve munkakörnyezete sajátosságaira, továbbá az általános és elvárható ismereteket meghaladó munkabiztonsági követelményeket kielégítő megoldásokra.*

(3) *Az Mvt. szerinti munkavédelmi szempontú előzetes vizsgálat során és a kockázatértékelés keretében a munkafeladathoz szükséges, annak jellegéből adódó engedélyeket is be kell szerezni.*

(4) *A kockázatértékelés keretében munkavédelmi szempontból azonosítani kell a várható veszélyeket, a veszélyeztetettséget, illetve annak mértékét. Ennek részeként figyelembe kell venni:*

- a) *a munkavállaló(k) esetleges lezuhanásának valószínűségét és a lezuhanás hatását, ideértve az esési tényező, illetve a megtartási rántás várható értékét,*
- b) *az alkalmazott felszerelések, egyéni védőeszközök és felhasznált anyagok kölcsönhatását,*
- c) *a munkavállalókra ható, a munkavégzésből és a munkakörnyezetből származó megterheléseket,*
- d) *a helyi körülményekből adódó hatásokat (pl. feszültség alatt álló berendezések közelsége, vegyi anyagok hatása),*
- e) *a környezetre gyakorolt hatás mérséklését (pl. festékszórás).*

(5) *Az alpintechnika módszerét úgy kell meghatározni és a munkakörnyezetet - szükség esetén elkerítéssel - úgy kell kialakítani, hogy az a munkavállalók és más személyek egészségét vagy biztonságát, illetve a vagyonbiztonságot ne veszélyeztesse. A munkavégzés hatókörében tartózkodó, a munkaterületen dolgozó, vagy a munkaterületre belépni jogosult más személyeket előzetesen tájékoztatni kell az alpintechnika alkalmazásának tényéről, az ezzel járó lehetséges veszélyekről, a tevékenység végzésének időtartama alatt megtartandó magatartási és munkabiztonsági szabályokról, valamint a megtett munkavédelmi intézkedésekről.*

(6) Amennyiben a munkavégzés során az alpinechnika módszerének megváltoztatása válik szükségessé, akkor a munkáltató köteles a változásokat - a (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével - előzetesen írásban rögzíteni és a módosításokat az érintett munkavállalókkal, továbbá szükség esetén az (5) bekezdés szerinti más személyekkel is - megismertetni. Ha erre nincs lehetőség, akkor a feltételek teljesítéséig az alpinechnikai tevékenység folytatását fel kell függeszteni.

(7) A munkáltató köteles az alpinechnika meghatározott módszerével végzett munkafeladat munkabiztonsági követelményeinek teljesítését folyamatosan ellenőrizni és a veszélyhelyzetek megelőzése érdekében minden szükségessé váló műszaki és szervezési intézkedést megtenni.

5.§

(1) A munkáltató a 4. §-ban meghatározott kötelezettségeinek teljesítéséhez köteles az alpinechnika irányításában szakmai gyakorlattal rendelkező munkavállalót (a továbbiakban: munkairányító) kijelölni és igénybe venni. A munkairányító elsődleges feladata az egészséget nem veszélyeztető és a biztonságos munkavégzés követelményeit figyelembe véve a munkaterület kijelölése, kialakításának meghatározása és a munkáltató által elbír alpinechnikai módszer szerinti munkavégzés irányítása.

A munkairányítónak a munkaterületen való jelenléte nélkül alpinechnikai tevékenység nem folytatható.

(2) Ha az alpinechnika végrehajtásához a munkaterületen (munkakörnyezetben) különböző munkáltatók alkalmazásában álló munkavállalók egyidejű foglalkoztatására kerül sor, akkor az e rendeletben előírt munkáltatói kötelezettségek érvényesítéséért az ellenőrzése alá tartozó munkaterületen valamennyi munkáltató külön-külön felelős.

(3) A munkáltatónak az oktatás keretében a munkavállalókat az alpinechnika adott körülmények közötti végrehajtására is fel kell készítenie. Ennek érdekében minden munkakezdés előtt valamennyi munkavállalóval ismertetni kell a különleges, az alpinechnikai módszer alkalmazásának általános ismeretein túlmenő, a feladatok végrehajtásához kapcsolódó egyedi tudnivalókat, így különösen a munkafeladat végrehajtására és az esetleges mentésre vonatkozó különleges ismereteket.

6. §

(1) A munkáltató alpinechnikai módszer alkalmazása esetén köteles a munkavégzés megkezdése előtt az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel a munkavállalókat ellátni. Ennek keretében az alpinechnika alkalmazásával kapcsolatos általános, illetve a meghatározott módszer sajátosságait ismertető munkavédelmi oktatást tartani. A munkavédelmi oktatást az alpinechnikai módszer megváltoztatása esetén, de legalább évenkénti rendszerességgel meg kell ismételni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti oktatás keretében a munkavállalóknak elméletben és gyakorlatban el kell sajátítaniuk az alpinechnika alkalmazott módszereit, ideértve a munkavégzés során használt figyelmeztető tartalmú vezényszavakat, a tanúsítandó magatartásszabályokat, a munkabaleset vagy rosszullét, illetve a mentés esetén szükséges teendőket is. Az oktatás megtörténtét, időpontját, illetve a tudnivalók elméleti és gyakorlati elsajátítását a munkavállaló és a munkáltató által is aláírt munkáltatói igazolás bizonyítja.

(3) A munkáltatónak az oktatás keretében a munkavállalókat az alpinechnika adott körülmények közötti végrehajtására is fel kell készítenie. Ennek érdekében minden munkakezdés előtt valamennyi munkavállalóval ismertetni kell a különleges, az alpinechnikai módszer alkalmazásának általános ismeretein túlmenő, továbbá a feladatok végrehajtásához kapcsolódó egyedi tudnivalókat, így különösen a munkafeladat végrehajtására és az esetleges mentésre vonatkozó különleges ismereteket. Az alpinechnika módszerének munkavégzés közbeni megváltoztatása esetén a munkavállalókat a szükséges új ismeretekkel kell ellátni.

(4) Az alpinechnika módszerének munkavégzés közbeni megváltoztatása esetén a munkavállalókat a szükséges új ismeretekkel kell ellátni. Az új módszer ismertetéséig az alpinechnika alkalmazását fel kell függeszteni.

(5) Az alpinechnikai feladat végrehajtására a munkáltató a munkavégzés megkezdése előtt írásban jelöli ki a munkavállalót.

7.§

(1) A munkáltató köteles - az alpinechnika alkalmazott módszerének, a munkavállalók létszámának és a kockázatértékelés alapján várható veszélyhelyzetnek megfelelő tartalmú - mentési tervben meghatározni a munkavégzés folyamatában az általános alpinechnikai ismereteket meghaladó és rendkívüli veszélyhelyzetben lévő munkavállaló(k) mentésének módját.

(2) A munkáltatónak a munkaterületen a munkavállalók létszámának és a kockázatértékelés alapján várható veszélyhelyzetnek megfelelő számú és tartalmú, az elsősegély nyújtására szolgáló felszerelést, valamint a gyors segélykérés lehetőségét biztosítani kell.

8.§

(1) A munkáltató által erre felhatalmazott munkairányító köteles minden munkakezdés előtt a munkavállalók alpintechnikai munkavégzésre alkalmas állapotáról meggyőződni, ideértve a 9. § (1) bekezdésében meghatározott dokumentumok meglétét is.

(2) A munkairányító számára lehetővé kell tenni, hogy a munkaterületen igazolni tudja, hogy a munkakezdés előtt meggyőződött a munkavállaló írásbeli kijelölésének megtörténtéről és az alpintechnikai munkavégzésre alkalmas állapotáról.

(3) A munkavégzésre alkalmatlan munkavállaló - az alkalmatlanságot kiváltó ok megszűnéséig - alpintechnikai munkavégzést nem folytathat.

Az alpintechnika személyi feltételei

9.§

(1) Alpintechnikát csak olyan személy végezhet, aki

- a) a 18. életévét betöltötte,
- b) az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott Ipari alpinista elnevezésű szakképesítéssel vagy ipari alpintechnika végzésére jogosító, jogszabály alapján elismert, vagy honosított külföldi bizonyítvánnyal vagy oklevéllel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti feltételeken túlmenően

- a) különleges mentési feladatot olyan munkavállaló irányíthat, aki mentési gyakorlattal is rendelkezik,
- b) munkairányítással csak mentési és munkairányítói gyakorlattal is rendelkező munkavállaló bízható meg,
- c) előmászást csak az e tevékenységre kiképzett munkavállaló végezhet.

A munkahely kialakításának általános követelményei

10. §

(1) A munkáltatónak az új munkahely, illetve munkaterület kialakításához előzetesen az alpintechnika módszerét kell meghatározni.

(2) Az alpintechnika módszerének meghatározása során a munkáltató köteles tekintettel lenni

- a) a munkafeladat egészére;
- b) a munkavállaló biztonságát garantáló ereszkedő és biztosító kötelek elhelyezését szolgáló szerkezeti rögzítőkre, ideértve a szélső szerkezeti rögzítőket és a köztes szerkezeti rögzítőket is, továbbá a rögzítési pontok meghatározására, valamint a szerkezeti rögzítők 2. § 21. pont szerinti osztályára;
- c) a munkahely, illetve munkaterület megközelítésének irányára és módjára;
- d) a lezuhanásgátló rendszert képező elemek, részegységek és alrendszerek pontos meghatározására, ezen belül elsődlegesen az alkalmazott kötelek számára és típusára;
- e) a lezuhanásgátló rendszert képező elemek, részegységek és alrendszerek pontos kapcsolódási sorrendjére és az azok közötti csatlakozás biztonsági követelményeire;
- f) az alpintechnika módszeréhez szükséges felszerelések és egyéni védőeszközök, valamint a munkafeladathoz szükséges anyagok rögzítési, helyszínre juttatási és elhelyezési megoldására.

(3) Az alpintechnika módszerének meghatározása során a munkáltató köteles biztosítani, hogy az előre látható feltételek mellett a munkavállaló a munkafeladatot zavartalanul végezhesse, így különösen, hogy

- a) a lezuhanásgátló rendszer egymással kompatibilis összetevőkből álljon,
- b) az elemek; részegységek és alrendszerek stabil helyzetűek legyenek, megfelelően rögzítsék a munkavállalót (használót), viseljék el a fellépő környezeti hatásokat, mozgásokat és a lehetséges testtartásokat,
- c) az előre látható feltételek mellett, elkerülhető legyen az esetleg lezuhanó munkavállaló ütközése olyan akadállyal, amely a zuhanás következményét indokolatlanul fokozza, vagy más személyeket veszélyeztet.

(4) A munkavállaló ereszkedését és biztosítását szolgáló alrendszer - a munkafeladat elvégzéséhez szükséges munkaeszközök mozgását kivéve - más célra nem vehető igénybe.

(5) A 200 kilogrammnál nagyobb tömegű teher eresztésére vagy emelésére szolgáló rendszernek a munkavállaló ereszkedését és biztosítását szolgáló lezuhanásgátló rendszertől függetlennek kell lennie. Amennyiben a tehermozgató rendszert is a lezuhanásgátló rendszert tartó szerkezethez rögzítik, akkor a szerkezet terhelhetőségénél ezt figyelembe kell venni.

(6) Az alpine technika alkalmazása alatti munkaterületen más jellegű munkavégzést meg kell tiltani. Közforgalmú vagy belső közlekedés esetén a munkavégzés hatókörében tartózkodók biztonságáról gondoskodni kell (elkerítéssel, közlekedés megtiltásával, szükséges táblák elhelyezésével, figyelemfelhívással stb.).

(7) Alpine technikai módszert igénylő munkaterületen csak a munkairányító tudtával és engedélyével rendelkező személyek tartózkodhatnak.

(8) Villamos szabadvezetékek, elektromos szekrények, illetve egyéb feszültség alatt lévő berendezések közelében az alpine technika alkalmazása során meg kell tartani a villamos biztonsági övezetekre, a megközelítési távolságokra, a munkavégzés bejelentésére és engedélyeztetésére vonatkozó szakmai előírásokat is.

Az alpine technikára vonatkozó általános szabályok

11. §

(1) A munkáltató alpine technikai módszerrel történő munkafeladat végrehajtására köteles legalább két, arra alkalmas munkavállalót kijelölni. Munkavállaló a munkaterületen egyedül alpine technikai munkát nem végezhet.

(2) A munkairányító köteles a munkahely, illetőleg a munkaterület biztonságát minden egyes munkakezdés előtt ellenőrizni.

(3) A munkákat annyi és olyan részfeladatra kell bontani, amely a munkairányító és valamennyi munkavállaló számára a teljes folyamatukban áttekinthető.

(4) A munkaterületen a munkavállalók egymástól való távolságát és elhelyezkedését úgy kell meghatározni, hogy munkavégzés közben egymás testi épségét ne veszélyeztessék.

(5) Alpine technika során a munkáltatónak a munkavégzés körülményeitől függően biztosítani kell a munkavállalók egymás közötti és a munkairányítóval történő állandó információkapcsolatát (pl. élőszó, rádió, adó-vevő készülék, jelzőkötél).

(6) Alpine technikához a gyors mentéshez és az önmentéshez szükséges tartalék-felszereléseket és egyéni védőeszközöket a munkaterületen kijelölt, mindenki által ismert és könnyen elérhető helyen kell tárolni.

(7) A mentéshez szükséges felszereléseket és egyéni védőeszközöket más célra használni tilos.

(8) A különleges mentési feladattal megbízott munkavállalónak az alpine technika alkalmazásának teljes időtartama alatt rendelkeznie kell az önmentést biztosító egyéni védőeszközökkel is.

(9) Ha a szél sebessége és iránya miatt a munka végzése a munkavállalókra, illetve a környezetre fokozott veszélyforrást jelent, az alpine technika alkalmazását meg kell tiltani. Zivatar, villámlás és szélsőséges időjárási viszonyok között az alpine technika alkalmazását szüneteltetni kell.

Az alpine technika során alkalmazott felszerelések és egyéni védőeszközök használatára vonatkozó követelmények

12. §

(1) Az alpine technika alkalmazása során valamennyi munkavállalónak rendelkeznie kell a biztonságos munkavégzéshez szükséges felszereléssel és egyéni védőeszközzel. Az egymás felett kialakított munkaterületek elhatárolásáról gondoskodni kell.

(2) Az alpine technika alkalmazása során a munkavállalót a rögzítési ponthoz biztosító, a magasból történő lezuhanást megakadályozó, vagy annak biztonságos lefékezését, illetve a munkaterület megközelítését szolgáló eszközként kizárólag egyéni védőeszköz alkalmazható. Az alpine technikát végző munkavállaló számára legalább a következő egyéni védőeszközöket kell biztosítani:

- a) 2 db félstatikus kötél (egy ereszkedő és egy biztosító),
- b) 1 db teljes testevederzét,
- c) 1 db önfékező ereszkedő eszköz,
- d) 1 db lezuhanásgátló,
- e) 1 db Y alakú rögzítő kötél (kantár),
- f) 8 db karabiner,
- g) 1 db védősisak,
- h) 1 db mászó gép,
- i) 1 db energiaelnyelő,
- j) 3 db varrott heveder.

(3) Ülőpad alkalmazása esetén, az lehetőleg egy darabból készített, legalább 45 x 35 centiméter, éles szélek és sarkaktól mentes, a várható igénybevételnek ellenálló anyagú legyen.

(4) Az alpintechnika során alkalmazott egyéni védőeszközöket EK-típustanúsítvány, illetve EK-megfelelőségi nyilatkozat, a tájékoztatóban foglalt, valamint a használatukra vonatkozó jogszabályi követelmények szerint kell használni.

(5) A munkavállaló és a munkaterületen tartózkodó egyéb személyek számára a védősisak használata kötelező. A munkavállalónak a fejről való leesés biztosítására Y kialakítású, a zuhanás esetén bekövetkező terhelés esetén legalább 0,25 kN erő hatására kioldódó állhevederes védősisakot kell viselni.

(6) Alpintechnikához kizárólag megfelelő méretű, a beállító elemekkel a használó munkavállaló alakjához igazított teljes testhevederzet - ideértve a megfelelően összekapcsolt beülő- és mellhevedert is - használható. A teljes testhevederzet beállított helyzete a használat során akaratlanul nem változhat meg.

(7) Az alpintechnika során használt felszereléseket és egyéni védőeszközöket azonosíthatóságuk érdekében, a vonatkozó követelmények figyelembevételével, anyagroncsolás mentes módon, egyedi jelöléssel kell ellátni. Az alkalmazott felszerelések és az egyéni védőeszközök gyártási idejéről, főbb adatairól (pl. méret, terhelhetőség, használati idő), a használat lényeges körülményeiről és az azokkal bekövetkezett zuhanások számáról nyilvántartást kell vezetni.

13. §

(1) A munkavállalónál kizárólag az alpintechnika módszere szerint meghatározott, valamint az adott munkafeladat végrehajtásához, az önmentéshez, illetve - a különleges mentési feladat kivételével - a másik munkavállaló kötélről történő gyors mentéséhez elengedhetetlenül szükséges és megfelelően rögzített felszerelés és egyéni védőeszköz lehet.

(2) A munkairányító köteles a munkahely, a munkaterület biztonságát, a szerkezeti rögzítők, a rögzítési pontok, valamint a felszerelések és az egyéni védőeszközök állapotát, alkalmazhatóságát minden egyes munkakezdés előtt és után ellenőrizni. Sérült, meghibásodott vagy nem azonosítható felszerelést és egyéni védőeszközt alkalmatlanná kell tenni az alpintechnika további alkalmazásához.

(3) A munkavállaló a rendelkezésére bocsátott valamennyi felszerelését és egyéni védőeszközét köteles minden munkavégzés megkezdése előtt ellenőrizni és bármely észlelt rendellenességre a munkairányító figyelmét felhívni.

14. §

(1) A munkáltató köteles gondoskodni az alpintechnika során használt felszerelések és egyéni védőeszközök - e rendeletben, illetőleg a más jogszabályokban meghatározott, illetve a gyártó vagy forgalmazó által előírt - karbantartásáról, időszakos felülvizsgálatáról és sajátosságainak megfelelő tárolásáról.

(2) A felszerelések időszakos felülvizsgálatát a vonatkozó dokumentáció szerint kell elvégezni, az egyéni védőeszközök biztonságos állapotát pedig legalább 6 havonta ellenőrizni kell. A felülvizsgálatot azokra az eszközökre is el kell végezni, amelyet a munkavállalók nem használtak (tárolt felszerelések). Az időszakos felülvizsgálat megállapításait írásban kell rögzíteni.

(3) Ha az alpintechnikára kialakított munkahely, illetve a rendeltetésszerűen alkalmazott felszerelés vagy egyéni védőeszköz közvetlenül veszélyeztette a munkavállaló egészségét és biztonságát, a munkáltató köteles az Mvt. 23. §-ának (2) bekezdésében foglaltak szerint eljárni. A vizsgálat elvégzéséig annak működését, illetve használatát meg kell tiltani és a megállapításokat írásba kell foglalni.

A munkavállaló ereszkedését és biztosítását szolgáló lezuhanásgátló rendszer kialakításának általános szabályai

15. §

(1) Alpintechnika csak a munkabiztonsági követelményeket kielégítő lezuhanásgátló rendszer kialakításával folytatható. A lezuhanásgátló rendszereket úgy kell kiépíteni, hogy egymást ne keresztezzék és folyamatosan átláthatók legyenek.

(2) Alpintechnikai módszer alkalmazása esetén kizárólag olyan lezuhanásgátló rendszer használható, amely

- a) alkalmas a munkavállaló lezuhanásának megakadályozására vagy e kockázat minimalizálására,
- b) biztosítja, hogy zuhanás esetén a fékerő nem ér el olyan határértéket, amely a munkavállaló sérülését vagy bármely elem vagy részegység törését, illetőleg szakadást okozza, amely miatt a lezuhanásgátló rendszert használó munkavállaló lezuhanhat,
- c) a zuhanás megállítása után a munkavállalót olyan helyzetben rögzíti, hogy a lezuhanó munkavállaló saját maga a szándékolt helyre tudjon jutni, illetőleg amelyben a segítségnyújtás szükség esetén megvárható.

(3) Kizárólag olyan lezuhanásgátlók használhatók, amelyek az esetleges zuhanás során nem nyílnak ki, és nem deformálódnak.

(4) Alpintechnika során bármilyen tevékenység csak a lezuhanásgátló rendszerben szabályosan alkalmazott, véletlen kinyílás vagy kioldódás ellen biztosított (önzáró) eszközzel, illetve biztosítással végezhető úgy, hogy a biztosítás a kötélt terhelésének megszűnése esetén sem oldódhat fel.

(5) A lezuhanásgátló rendszerben a keresztirányú terhelődés elkerülése érdekében megfelelő módszerrel (pl. gumikarika vagy ragasztószalag használatával) meg kell akadályozni az alkalmazott karabinerek véletlen elfordulását.

(6) Energia elnyelését szolgáló egyéni védőeszköz használata nélkül alpintechnika nem végezhető. Energiaelnyelővel egybeépített lezuhanásgátló alkalmazása esetén a lezuhanásgátló rendszerben külön energiaelnyelő beiktatása nem szükséges.

(7) A teljes testhevederzetnek bármely zuhanást gátló eszközzel, illetőleg az ülőpaddal történő összekötésére energia elnyelését biztosító eszközként energiaelnyelőt, 9 milliméternél nem vékonyabb dinamikus kötelet vagy kantárt szabad használni, csatlakozó közbeiktatásával.

(8) Zuhanást gátló eszközként visszahúzzható vagy vezérelt típusú lezuhanásgátló egyaránt használható.

(9) A mászógépek karabinere csatlakozásra szolgáló nyílásának a terhelés irányával párhuzamosnak kell lennie.

(10) A munkavállaló biztosítására (önbiztosítására) kizárólag két egymást követő, szándékos kézi művelettel nyitható csatlakozó használható.

(11) Az alpintechnika során kizárólag olyan csatlakozó használható, amelynek terhelhetősége a felületén feltüntetésre került és kiképzése lehetővé teszi, hogy benne két kötélt biztonságosan elhelyezhető legyen. Kézi rögzítésű csatlakozó csak akkor használható, ha a munkavégzés során nem kell gyakran átcsatlakoztatni.

(12) Az ülőpadot az ereszkedő kötéltől megfelelő teherbírású statikus kötéllal vagy hevederrel kell biztonságosan rögzíteni. Az ülőpad a rögzítési ponthoz történő csatlakoztatás (biztosítás), illetve munkahelyzet-beállító derékvő helyettesítésére nem alkalmazható. Az ülőpad alatt keresztbe vezetett kötélgűrűnek és az alkalmazott csomónak meg kell felelnie a várható igénybevételnek.

*A rögzítési pontok kialakításának követelményei,
valamint az ereszkedés és a kötélt használat szabályai*

16. §

(1) Alpintechnika céljára igénybe vett szerkezeti rögzítőnek legalább két, egymástól független rögzítési ponttal (biztosítások) kell rendelkeznie. A rögzítési pontokhoz csatlakoztatott kötelek egyikének - az ereszkedő kötélnak - a munkavállaló munkavégzés közbeni helyváltoztatását és megtartását, a másiknak - a biztosító kötélnak - a lezuhanás elleni biztosítását kell szolgálnia.

(2) Kivételesen, ha a kockázatértékelés megállapítása szerint a két kötélt alkalmazása a munkavégzés során fokozott veszélyt jelentene - a 4. § (2) bekezdésében foglaltakat figyelembe véve - egy kötélt is használható.

(3) A kizárólag beereszkedéssel elérhető munkahely megközelítéséhez legalább egy ereszkedő kötélt és legalább egy biztosító kötélt igénybevétele szükséges.

(4) Egymást követő rögzítési pontokat kell kialakítani a kizárólag saját beereszkedéssel, illetőleg más munkavállaló beeresztésével elérhető munkahely megközelítéséhez az ereszkedő munkavállaló biztosítására (önbiztosítására) és előmászásakor az előmászó munkavállaló biztosítására.

17. §

(1) Az ereszkedő kötélt és a biztosító kötélt rögzítési pontjának terhelhetősége nem lehet alacsonyabb, mint 7,5 kN. A ferde kötélpálya rögzítési pontjának, valamint előmászás során a köztes biztosítási pontoknak a terhelhetősége nem lehet alacsonyabb, mint 15 kN.

(2) Ereszkedő állásban és biztosító állásban legalább 10 mm átmérőjű félstatikus kötélt használható.

(3) A köteleket a munkairányító által meghatározott, a munkahely, a munkaterület és a munkavégzés sajátosságainak megfelelően kiválasztott, biztonságos csomókkal kell rögzíteni. A csomókat csak a meghatározott irányban szabad terhelni és a kötelek végét biztosítani kell.

(4) Kettőnél több rögzítési pont kialakítása esetén legalább 7,5 kN terhelhetőségű összegző pontot kell létrehozni, ahol az ereszkedő kötelet teherelosztó csomóval kell rögzíteni. A pontok között a kötél által bezárt szög a 90°-ot nem haladhatja meg. Az összegző pontban kizárólag két egymást követő, szándékos kézi művelettel nyitható karabiner használható.

(5) Ha a szélső szerkezeti rögzítések között köztes szerkezeti rögzítő elhelyezése szükséges, annak terhelhetősége nem lehet alacsonyabb, mint 15 kN.

(6) Amennyiben közvetlenül a munkaterület fölött ereszkedő kötél számára rögzítési pont nem alakítható ki, a munkaterület két oldalán, ahhoz minél közelebb kell kialakítani két biztosító és két ereszkedő kötél részére rögzítési pontokat. Ebben az esetben az egyik rögzítési pont köteleit ereszkedésre, a másikat oldalirányú elhúzásra alkalmazva (mobil rögzítési pont) érhető el a kívánt pozíció (háromszögezés).

(7) Annak figyelembevételével, hogy a (6) bekezdés szerinti kötéltechnika alkalmazása során a rögzítési pontok terhelési iránya folyamatosan változik, a több pontból kialakított rögzítési pontok kizárólag külön kötélgyűrűből kötött, önbeálló, teherelosztó csomóval köthetők össze. A kötélvédelemnél figyelembe kell venni a kötelek oldalirányú mozgását is.

(8) Mobil rögzítési ponthoz csatlakoztatott kötél, kötélgyűrű szárai terhelt állapotban 120°-nál nagyobb szöget nem zárhatnak be. A kötél két rögzítési pontja közötti kötélszakaszon egy időben csak egy munkavállaló biztosíthatja magát.

18. §

(1) Az egyéni védőeszközt akaratlan leválás ellen biztosított módon kell a rögzítő eszközhöz csatlakoztatni. A mobil rögzítési pontnak vagy az egyéni védőeszköznek a rögzítő eszközzel való akaratlan lecsúszását végző elemmel kell megakadályozni.

(2) A rögzítő eszköz érinthető élei és sarkai legalább 0,5 milliméteres sugárral legömbölyítettek, vagy 45°-ban lesarkítottak kell legyenek.

(3) Nehezsúlyú működő rögzítő eszközt nem lehet használni jeges körülmények között, ha fagyás veszélye áll fenn, vagy a tető szélének távolsága kevesebb, mint 2,5 méter.

(4) Ha a kötél leereszkedésekor fennáll a felakadás veszélye, így különösen fémszerkezetek közötti térben, a munkavállaló testéhez rögzített kötélzsákot kell használni. A kötélzsákba felszedett kötélre végcsomót kell kötni.

(5) Az ereszkedő kötél hosszát a munka megkezdése előtt kell meghatározni. Végcsomót szükséges alkalmazni, ha túlereszkedés veszélye áll fenn.

(6) Biztosító csomózás esetén, a nem terhelt kötélrész minimális hosszának centiméterben mérve meg kell egyeznie a kötél milliméterben mért átmérőjével (p.10 milliméter átmérőjű kötél esetében a pereccsomónál legalább 10 centiméter csomó utáni rész maradjon).

19. §

(1) A kötél sérülését meg kell előzni, a sérülés lehetőségének kitett kötélrészét pedig a veszély jellegétől függő védelemmel kell ellátni.

(2) A mozgó kötélzsárok koptató felülettel nem érintkezhetnek. Ebben az esetben elcsúszás ellen rögzített görgős élvédőt vagy más kötélvédőt kell alkalmazni.

(3) Acél sodronykötél és szintetikus szálból készült kötél közvetlen egymáshoz kötése tilos, összekapcsolásuk kizárólag karabinerrel történhet.

(4) Használat során gondoskodni kell arról, hogy az alkalmazott acél sodronykötél és szintetikus szálból készült kötél ne érthesse egymást.

(5) A használat során biztosítani kell, hogy az alkalmazott kötelek az anyagukra veszélyes vegyi anyagokkal ne érintkezzenek.

(6) A megsérült kötelet a sérülés helyén el kell vágni, a vágási felületet megfelelően el kell dolgozni. A kötél végén a tényleges hosszát fel kell tüntetni. A megváltozott méretű kötél hosszát - a megváltozott méret dokumentálása mellett - minden érdekelt munkavállaló tudomására kell hozni. A mechanikai sérülés miatt vágott kötelet a nyilvántartásban és a kötélvizsgálati naplóban is dokumentálni kell.

20. §

(1) Munkahelyzet beállításához használt rögzítő kötélként kizárólag szintetikus kötél, drótkötél, heveder vagy lánc használható, amely a kötérendszer csatlakozó elemeként vagy részeként legfeljebb 2 méter hosszú lehet.

(2) Segédkötélként bármilyen átmérőjű kötél vagy heveder használható a várható terhelés és a munkafolyamat figyelembevételével.

Az előlépcsőre vonatkozó előírások

21. §

(1) Előlépcső kizárólag akkor alkalmazható, ha a munkahely ereszkedéssel nem közelíthető meg vagy az ereszkedés ráfordítási igénye nem áll arányban a munkafeladattal.

(2) Előlépcsőre csak a kötél rögzítési pontjainak elhelyezése céljából kerülhet sor.

(3) Az előlépcső munkavállalót a biztosítását végző munkavállalónak legalább 10 mm átmérőjű dinamikus egész kötéllal, vagy legfeljebb 0,33 esési tényezővel rendelkező félstatikus kötéllal és önzáró biztosító eszközzel kell biztosítani.

(4) A biztosítást végző munkavállalónak lezuhanó tárgyak ellen védett, stabil helyen, két egymástól független rögzítési ponthoz kikötve kell tartózkodnia.

(5) A biztosítást végző munkavállalónak az előlépcső munkavállalótól látó- és hallótávolságban kell tartózkodnia.

(6) Ha az előlépcső munkavállaló biztosítása a földön állva nem oldható meg, akkor a biztosítást végző munkavállalónak két, egymástól független rögzítési ponthoz kell biztosítania magát, és az előlépcső munkavállaló biztosítására ettől független biztosító kötelelet kell alkalmazni.

(7) Az előlépcső során a közties biztosítások sűrítésével meg kell akadályozni a biztosító munkavállaló vonaláig történő visszazuhanást, illetőleg a földről történő biztosításkor a földig való esést.

Záró rendelkezések

22. §

Ez a rendelet 2004. január 1-jén lép hatályba. A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az Ipari Alpintechnikai Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 1/1995.(I.6.) MüM rendelet, valamint az egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 3/2002. (IX.30.) FMM rendeletnek a 1/1995.(I.6.) MüM rendeletre vonatkozó része hatályát veszti.

23. §

E rendeletnek az ipari alpintechnikai tevékenység biztonsági szabályzatáról szóló 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet módosításáról szóló 45/2013. (X. 14.) NGM rendelettel (a továbbiakban: Módr.) megállapított rendelkezései nem érintik a Módr. hatálybalépése előtt megszerzett szakképesítést tanúsító bizonyítványok érvényességét. A korábban hatályos jogszabályok alapján elismert képesítések, mentesítések mindaddig érvényesek, amíg a munkavállaló munkaköre, illetve az egyéni vállalkozó tevékenységi köre nem változik.

24. §

2015. december 31. napjáig alpintechnikát az e rendelet 9. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ipari alpinista szakképesítéssel vagy képesítéssel nem rendelkező személy is végezhet, amennyiben

- a) 18. életévét betöltötte,
- b) legalább szakmunkás vagy középiskolai végzettséget tanúsító bizonyítvánnyal rendelkezik,
- c) a munkáltató által elrendelt, a gyakorlatásokra is kiterjedő oktatásokon részt vett, az ismereteket elsajátította és az erről szóló igazolást a munkáltató kiadta, és
- d) legalább alapfokú elsősegélynyújtási ismeretekkel rendelkezik.

25. §

Ez a rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.